

Kosmova Kronika česká Cosmae Pragensis Chronica Bohemorum

Kosmas

Kosmas se narodil roku 1045 v kněžské rodině, byl českého původu. Základní vzdělání získal při pražském kostele a po roce 1074 odešel studovat do Lutychu (Belgie). Po návratu se stal kanovníkem pražské svatovítské kapituly a poté roku 1099 děkanem. Pravděpodobně doprovázel pražské biskupy do zahraničí. Oženil se s Božetěchou (zaznamenal její smrt v kronice) a měl syna Jindřicha. Kroniku napsal ke konci života v letech 1119 - 1125. Kosmas zemřel 21. října 1125. Toto datum je dopsáno do kroniky a objevuje se též v pražském nekrologu.

Kronika česká

Kosmova kronika je nejstarší česká kronika a je psaná latinsky. Kronika odráží poměrně vysokou kulturní úroveň prostředí, ve kterém vznikla, a vypovídá o vzdělání autora. Kronika je důležitým historickým pramenem, např. reprodukuje Břetislavův zákoník, který byl vydán u příležitosti přenesení těla sv. Vojtěcha a jinde dochován není. Na druhé straně Kosmas v kronice projevuje vlastenecké emoce a sympatizuje s některými postavami.

Historická díla vzniklá po Kosmovi do konce 13. století jsou závislá na Kosmovi jako na zakladateli české historiografie.

Kronika se zachovala v 15 rukopisech, nejvýznamnější z nich je budyšínský rukopis, který pochází z přelomu 12. a 13. století. Kosmova kronika zůstala nedokončená a je rozdělena na 3 knihy, závěr třetí knihy je někdy považován za začátek knihy čtvrté.

První kniha obsahuje staré pověsti české. Popisuje příchod praotce Čecha, o Krokovi a jeho dcerách. Od roku 894 začíná události datovat. Končí smrtí knížete Jaromíra roku 1037.

Druhá kniha popisuje události od vlády Břetislava I. do Břetislava II., roku 1092.

Třetí kniha popisuje české dějiny do Vladislavovy smrti roku 1125 a končí zmínkou o smrti císaře Jindřicha IV. a o nastoupení knížete Soběslava. Podle některých rukopisů končí kniha 58. kapitolou a následuje prolog ke knize čtvrté.

Kritická edice:

Cosmae Pragensis Chronica Boemorum, (ed.) BERTOLD BRETHOLZ, Monumenta Germaniae Historica, Scriptores rerum Germanicarum, Nova series II, Berlin 1923.

Český překlad:

Kosmas: *Kronika Čechů*. Praha 2011 (Edice Memoria medii aevi 13).

Další literatura:

NECHUTOVÁ, Jana: *Latinská literatura českého středověku do roku 1400*. Praha 2000.

TŘEŠTÍK, Dušan: *Kosmas. Studie s výběrem Kosmovy Kroniky*. Praha 1972.

TŘEŠTÍK, Dušan: *Kosmova kronika. Studie k počátkům českého dějepisectví a politického myšlení*. Praha 1968.